Observatoriulu ese de doue ori in septemana, mercurea si sambat'a.

Pretiulu

pentru Sibiiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau càte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare càte 7 cr., la adou'a si a trei'a càte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiiu.

Nr. 100. **Sibiiu, 13/25 Decembre 1878.** **Anulu I.**

Anuntiu de abonamentu la „Observatoriulu“ pe anulu 1879.

Apropiandu-ne càtra capetulu anului, este de lipsa a se cunósce macaru aproximativu numerulu exemplarieloru càte sunt a se trage de sub tipariu indata dela inceputu, pentru-cá mai tardiu se nu venimu in strimtóre cu trimiterea de exemplarie intregi. Din acésta causa deschidemu si noi mai de tempuriu abonamentu pe Semestrulu I si pe anulu intregu, totu cu pretiurile de mai inainte, adeca:

In Sibiiu pe 1 anu cu 7 fl. v. a., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., éra dusu la casa cu 1 fl. respective cu 50 cr. mai multu. In laintrulu monarchiei cu post'a, 8 fl. pe 1 anu, 4 fl. pe 6 luni.

In afara de monarchia cu porto duplu 10 fl. sau 22 franci pe 1 anu, 5 fl. sau 11 franci pe 6 luni.

Abonamentele se potu face mai usioru prin asemnatiuni (mandate) postali, de a dreptulu la Redactiune in Sibiiu, piati'a mica Nr. 27.

Din Romani'a primimu abonamente si in bilete hipotecarie de ale statului, al pari.

In capital'a Bucuresci abonamentele se facu si la librari'a dlui I. Szöllösi in piati'a teatrului.

Din 10 esemplarie abonate efectivu, 1 se dà gratis.

Redactiunea.

Romani'a si Russi'a.

(Urmare.)

IV. Daca amu cercetatu portarea Russiei càtra Romani'a dupa documente anterióre, cu atàtu mai virtosu trebue se o urmarimu si dupa cele mai noue. Auctorulu acestui memorialu ne conduce si noi ii urmamu. In acelu tonu despoticu si arogantu, in care scrisese comitele Nesselrode càtra br. Budberg in anulu 1854 asupra romaniloru, vorbí in anulu acesta principele Gorciacoff càtra generalulu Ioanu Ghica, agentulu diplomaticu alu Romaniei la St. Petersburg, dupace aflà, cà romanii sunt decisi a protestá contra art. 8 din tractatulu de San Stefano. Cuventele lui Gorciacoff: „Este adeveratu, cà gubernulu dumneavóstra are intentiunea de a protestá contra articolului 8 alu tractatului de San Stefano, care auctorisédia intretînerea comunicatiuniloru armatei din Bulgari'a cu Russi'a prin Romani'a? Imperatulu, care si pàna acuma e reu dispusu càtra dumneavóstra, in urmarea portarei dvóstra cu privire la retrocessiunea Basarabiei, va perde patienti'a, daca se va face o protestatiune cá aceea. Maiestatea Sa mi-a ordonatu se ve spunu si ve invitu cá se comunicati gubernului dvóstra acésta informatiune, cà daca dv. aveti intentiunea de a protestá si a ve oppune la executiunea articolului 8, Maiestatea Sa va ordoná ocupatiunea Romaniei si desarmarea óstei romanesci.“ — Cu alta ocasiune, dupace aflase de votulu unanimu alu parlamentului romanescu, in care acesta cu privire la Basarabi'a se provocá la parol'a de onóre a imperatului, Gorciacoff vorbí càtra generalulu Ghica in termini si mai drastici, asprii, brutali, dicèndu: „Nu amestecati onórea imperatului in tóte zamile (sosurile, franc.), pentru-cà acésta este zama, in care elu ar potea pune pe toti romanii se fiérba.*)

Din acestea cuvente fórte caracteristice si totuodata fórte adeverate, póte cunósce si orbulu din nascere, cà Russi'a si diplomati'a sa simte si nutresce cea mai ferbinte dorintia de a desfiintiá statulu Romaniei, a nimici nationalitatea romana, a o slavisá si a o inneca definitivu in oceanulu panslavismului. Éca, acesta era usulu ce facea Russi'a de potestatea sa in Romani'a. Ne fiindu ea in stare de a luá unu mai mare aventu a casa la síne, apasá cu greutatea plumbului asupra popóraloru invecinate, cá se nu póta inainta nici ele in cultura. Dunarea, cea mai mare arteria de comunicatiune a Europei, sub despotismulu muscalescu era pe aci se se prefaca intr'o balta. Unu barbatu de onóre si nepartinitoriu scrie in acésta causa urmatóriele: „In midiulocu de canalu (in braciulu Sulinei) se inaltiá una (asia numita) banca infricosiata de nisipu, de care corabierii se apropiá cu cea mai mare frica. Chiaru si candu ap'a era mare si tempulu calmu, era aprópe preste potintia se afle directiunea sigura. Adesea, dupace partea de inainte a corabiei trecea preste càte unu locu periculosu, cea din apoi se infigea in banc'a de nisipu. Atunci marf'a trebuea se se descarce, éra corabi'a raru potea se scape. Braciulu Sulinei era plinu de ruine (corabii innecate), si pre càtu vedeai cu ochii, se inaltiá din apa catarguri si parti de corabii sparte.“

Pacea de Parisu pusese capetu acelui abusu fóra esemplu; acésta inse a dorutu fórte pe Russi'a. Asia scopulu seu era, cá prin pacea de San Stefano se ajunga érasi in posessiunea guriloru Dunarei, afacerile Romaniei se fia degradate érasi la rangulu de odinióra, tractate fiindu numai cá locali, pàna candu 'iar succede a o incorporá definitivu. Asia trebue se intielegemu noi respectivii articoli ai tractatului de San Stefano, éra ceea ce s'a disu de atàtea-ori, cà imperatulu Alesandru II pretinde Basarabi'a din mare pietate càtra repausatulu seu parinte, se o luamu de ceea ce este in realitate, de pretestu (steamatu), spre a legá ochii lumii. Celu care va ceti tractatulu de San Stefano cu ochi ageri, va pricepe curatu, cà scopulu Russiei era, cá prin acela se prefaca protectoratulu seu preste Romani'a in suzeranitate, se fia adeca romanii vasalii sei, éra apoi mai curendu sau mai tardiu se urmedie nesmintitu incorporarea si desfiintiarea statului nostru nationale romanescu. Bine au vediutu romanii acelu pericolu; de aceea s'au si oppusu lui cu totu curagiulu, in mani'a celoru mai brutali amerintiari.

In tómn'a anului 1876 situatiunea politica devenise fórte critica. Romanii vediusera bine, cum, cu tóta declaratiunea de neutralitate, muscalii trecusera tóta vér'a in cete numeróse bine armate prin patri'a romana in Serbi'a, si cum Europ'a inchidea ochii in adinsu, cá se nu védia acelu bellu mascatu alu Russiei contra Turciei. Soldati si oficiari muscalesci armati din crescetu pàna in talpi trecea pe malulu dreptu alu Dunarei pe la Turnulu Severinului; éra odata, candu directiunea vamei romanesci din Iassi confiscase mai multe ladi cu arme, in St. Petersburg incepura se strige contra romaniloru pretindiendu, cà crucea rosiia dela Genev'a aparà si armele, adeca pe romanesce si arunca, trecendu pe langa gaur'a de unde scotiendu'lu amu avutu avantagiulu de a'i face cunoscinti'a, o privire provocatóre.

Eri socotému se indrasnescu primulu meu pasu pe terenulu acelei galanterii ce Anglesele numescu: Flirt. De optu dile de candu sanetatea lordului Wolsley i permite a esi din casa, inaintamu pasu cu pasu; credému ca zarescu dupa nisce semne neindoióse, ca nu voiu fi respinsu intr'unu modu prea aspru. Unu intre — patru — ochi, ce in sér'a trecuta se prelungise mai multu cá de obiceiu, imi paruse ca ia o fatia dupa gustulu meu. Vorbisemu de ánima, intr'unu modu vagu, cá din intemplare e adeveratu, dar' dulcia voce a lady Wolsley tremurase, candu imi respunsese. Si ea disese ceva asupra acestui sentimentu, ce'i credému ca-i este cu totulu necunoscutu, si ghicisemu o suferinti'a sub senin'a linisce a faciei sale.

Scii, Scarlate, ca preferu ardietóreloru passiuni meridionale acea tineretie liniscita, constanta, profundu simtita, pe care credinti'a generala o atribue voiosu femeiloru nordului. Asiu urmá pana la marginea lumei o blonda capelura, pe catu tempu tentatórea strelucire a duoi frumosi ochi negri, d'abia 'mi inspira o trecatóre fantasie. Lady Wolsley parea a fi pentru mine acea femeia pe care stéu'a nóstra ne-o alege intre tóte, o asemanámu angeriului visuriloru mele trecute cá adolescinte, pe ea o vediusemu in visurile mele, imaginea ei pe care o ghicisemu, venise mai tardiu se me védia in órele mele de suferintia: eramu uniti de multu tempu printr'o legatura misteriósa si providentiala.

Scarlate, tu n'ai aiuratu nici odata asia, si acésta lunga frasa de románu iti face mila? Me temu ca dá. Pe langa unu sufletu de poetu, mai ai unu spiritu nu tocmai pucinu positivu. Ori-cum, te consiliesu, déca nu ai facutu'o inca, se te inalti pana la estaticele regiuni ale idolatriei cavaleresci. E pocitu de totu: Unii 'ti ar dice: latra la luna, nu'i ascultá, crede-me; batai'a de jocu, scii bine, catu e de aprópe de inpotentia.

(Va urmá.)

*) Qu'on ne mette pas l'honneur de l'Empereur a toute sauce, parceque c'est une sauce, dans la quelle il pourrait cuire tous les Roumains.

Pre toti romanii? Pe cei din Romani'a propria, in numeru de 5 milióne, sau si pe 3 milióne din Austro-Ungaria? Atunci dara si pe magiari la unu locu cu acestia? Red.

Foisiór'a „Observatoriului“.

Eva séu Giurulu Lumei in cinci scrisori.

De Paul Féval.

Traducere de: Dimitrie Petrescu.

(Urmare.)

Lord Wolsley avea o scrantitura frumósa. Aplicaiu primulu aparatu, si 'mi luai concediu, dicandu ca, ne voindu a umblá in potec'a medicului casei, voiu reveni numai spre a me informá despre starea sanetatiei sale.

Betranulu gentlemen facù semnu sociei sale se se apropie; avura inpreuna o scurta convorbire in englesesce: crediendu ca nu cunoscu acésta limbu, lord Wolsley nu se ferea. Elu terminà dicendu cà, ne mai avendu nici unu doctoru de la plecarea lui sir Thomas ..... (unu nume saxonu ce 'mi scapa), totu atatu facea se me ia spre a inlocui pe celu plecatu, de catu se introduca in casa duoi Francesi in locu de unulu.

Lady Wolsley fu insarcinata se 'mi faca cunoscutu resultatulu conferintiei, ceea ce ea o si facù in modulu celu mai placutu. De causele alegerei pucinu imi passá; aveamu intrare libera la Vauvert, adeca totu ceea ce 'mi trebuiá.

Vauvert, e numele casei lordului Wolsley. Prim'a mea grija, sosindu la Dinan, fù de a luá informatiuni asupra acestui nobleman. Tóta lumea ilu cunoscea, cu tóte ca traiá singuru cu soci'a lui si nu primia pe nimeni in casa. Mi 'lu aratara sub porecl'a de omulu de la Jerzual; iti voiu spune numai-decatu istoriculu acestei porecle. Catu pentru frumós'a mea vedenie, despre care deduiu unu semnalamentu minutiosu, nimeni nu 'mi potù respunde intr'unu modu multiumitoru. Adormisemu óre pe érba si aparitiunea nu era de catu unu visu? Asiu fi crediutu-o póte, déca imaginea lady Wolsley n'ar fi trecutu prin mintea mea. Erau acelési trasuri, afara de diferenti'a de etate. Vedeni'a mea esistá; numai, viati'a ei era incongiurata de unu misteru. Nu trebuiá se ridicu acestu velu, si nu era acésta unu poternicu motivu pentru a remanea la Dinan? Marea mea calatorie fù amanata, adormiiu gandindu-me candu la copila, candu la femeia.

— Sunt doue surori, imi diseiu. Cea mai mare e rapitóre, cea mai mica are se fia. . . . . O iubescu.

Éta-te in dreptu se me intrebi pe care. — Intr'adeveru, Scarlate, nici eu nu sciamu. Dar' acum e mai reu, pentru ca nici acum nu sciu pe care, In tempu de cate-va dile, am fostu plinu de ingrijire pentru lady Wolsley; acum ca nu mai e pentru mine de catu o amica, incepu din nou a me gandi la sór'a ei. Dar' intielegi tu acestu misteru? De cinci septemani, n'am revediutu pe acésta din urma o singura data; nici odata inaintea mea, nu s'a pronuntiatu numele ei, nici nu s'a disu vre-unu cuventu despre densa. Cu tóte acestea Vauvert n'are infacisiarea aceloru intunecóse castele unde se inchideau odinióra tinerele fete; lady Wolsley, din parte 'i, nu mi-ar parea o prea neinduplecata temnicera.

In diu'a urmatóre facuiu a dou'a visita medicala. Din acea di, m'amu intorsu in fia care diminétia la Vauvert. Lord Wolsley betranu bolnaviciosu si superaciosu, nu prea me privia bine la inceputu, dar' in urma s'a obicinuitu pe nisimtite cu presenti'a mea. Manier'a, la densulu, combate intr'unu modu victoriosu contra gelosiei; afara de acestea are pentru soci'a sa o incredere vecina cu respectulu.

Scrantitur'a i-a trecutu acum; a cumperatu unu nou tilbury si face totu ce 'i sta prin potintia spre a isi rupe negresitu gàtulu pe pavagiulu Jerzualului; se vede ca si-a pusu in gîndu se triumfese asupra acestei indracite suburbii. Dinanesii au observatu acésta curiósa incapatinare si l'au botesatu cu acea porecla ce ti-am spusu. Slabu si tremurandu, nu sufere cá unu groom se'i tiena hâtiurile; in tóte serile ilu intelnescu singuru, descindiendu muntele in galopu. Mic'a lui trasura sare, trosnesce si e aprópe se se sfarame la fiace pasu dar' elu sta nesimtitoru pe dupl'a lui perina

curatu, cà pe langa ambulantie si spitaluri care pórta semnulu crucei rosiie, poti trece si arme càte vei vrea.

In acelea dile, la vederea aceloru lucruri, care semená fórte cu venirea generaliloru Alesandru Ipsilanti si Cantacusinu trimisi dela Russi'a la a. 1821 in ajutoriulu greciloru, romanii uitandu-se bine impregiuru de sine, se reculesera si deschidiendu dreptulu publicu alu gintiloru aflara, cà in tractatulu dela Parisu nu se decretase nici sanctionase pentru tierile danubiane acea specie de neutralitate si acea protectiune européna, de care se bucura regatulu Belgiei; atàta inse totu stá in tractatulu dela Parisu, cà in Romani'a nu se póte intemplá nici-o interventiune straina armata fòra invoirea prealabile a poteriloru. Dara interventiuni armate in Romani'a fusesera prevediute numai pentru casuri de turburari, revolutiuni, rebeliuni interne, si chiaru atunci numai daca gubernulu tierei nu ar fi in stare de a le impaciuí sau innecá in sange cu poterile proprie. Asia dara invasiunea straina, la care locuitorii tierei n'au datu nici cea mai mica ocasiune, nu se póte justificá cu nimicu pe lume.

S'a disu si documentatu doi ani intregi, nu strica inse a repetí neincetatu, cà de candu s'au datu pe facia totu planulu Russiei si de candu a inceputu si numai invasiunea mascata in ajutoriulu Serbiei, gubernulu Romaniei a si batutu pe la portile toturoru celorulalte cabinete, aratandu-le cum se calca dreptulu gintiloru, cum se face pe voi'a celui mai tare, cum celu fòra consciintia se inaltia mai pre susu de orice dreptu si'lu incaleca. Respunsulu datu gubernului romanescu de càtra cabinetele europene a sunatu, cá se remana pe pace, se nu misce nimicu, se nu mai provóce si una incurcatura noua romano-russésca pe langa cea serbo-turcésca. Dupa aceea gubernulu romanescu cerù dela conferinti'a din Constantinopole, cá poterile garante se declare statulu Romaniei de statu neutrale; conferenti'a inse'i respunse, cà „acésta cestiune (a neutralitatiei) nu se numera intre cele destinate cá se fia decise in acea conferentia, prin urmare nici nu e de competenti'a plenipotentiariloru ei“. Acestea s'au intemplatu pàna in Decembre 1876. Si totusi, lumea tóta, prin urmare si diplomati'a européna vedea limpede, cà dupace Port'a respinge conditiunile puse ei de càtra conferenti'a européna adunata la Constantinopole, conflictulu sangerosu dintre Russi'a si Turci'a nu se mai póte incongiura, prin urmare cà campani'a se va incepe cu invasiunea Romaniei prin muscali, si asia patri'a romana va suferi fòra nici-o culpa a sa, ci numai pentru anarchi'a turcésca si setea muscalésca de cucerire.

Chiaru si gubernulu Angliei isi astupá in acea epoca urechile candu audiá de neutralitatea Romaniei. Principele Ion Ghica informase pe cabinetulu din Londra inca pe la Novembre 1876 despre statulu cestiunei prin unu memorandu alu seu, in care dicea: „Gubernulu romanescu nu are altu scopu, decàtu se faca a i se respectá neutralitatea sa. Dara in faci'a alternativeloru de natura preste totu delicata, si considerandu agitatiunea si perturbatiunea de care sufere interessele materiali si comerciali in Romani'a, din momentulu in care s'ar escá cea mai mica dificultate politica in orice parte a imperiului otomanu, si din cum se schimba cea mai neinsemnata nota diplomatica ori-càtu de pucinu accentuata intre ori-care gubernu si intre Pórta, — nu potemu se nu cunóscemu, cà garanti'a Europei, asia cum esista ea pàna acuma si precum resulta din tractatulu de Parisu pentru Romani'a, nu este de ajunsu, si cà aru cere interesulu Europei, cá aceea se fia mai eficace.“

In adeveru, gubernulu Romaniei nu cerea multu dela Europ'a, decàtu numai cá principiulu stabilitu in pacea de Parisu se fia realisatu, aplicatu in pracse, adeca Romani'a se fia asecurata in adeveru contra ori-carei agressiuni (lovituri) din afara. Europ'a inse nu a facutu nimicu, nici in conferentia, nici dupa aceea. Asia Russi'a vediendu cà celelalte cabinete nu mai facu nimicu, isi luà curagiulu cá se se declare pe sine de mandatariu alu Europei si se plece contra Turciei. (Va urmá).

Cifre desperate diu Ungari'a si Transilvani'a.

Ve mirati cà economi'a politica, sau cum ii mai dicu, nationale, in acestea tieri este rea. Ve mirati cà industri'a scade, industriarii iau lumea in capu. Dn. Ios. Kőrősi, directorulu despartiementului statisticu ne respunde si aprinde falinariu cá se vedemu bine. Densulu publicà cifrele de importu si esportu adunate pe a. 1873 din aceste doue tieri. Noi le recomendamu la toti patriotii fòra nici o cautare la natiune sau professiune.

In Ungari'a si Transilvani'a sunt numai 604,513 locuitori carii traiescu din industria (professiuni, meserii), incependu dela maiestrii pàna la servitori. Din acestia inse numai 157,621 sunt mesteri (maiestrii); ceilalti sunt sodali, invetiacei, servitori. Acésta classe de ómeni nu póte lucrá de ajunsu, pentru-cá se satisfaca trebuintiele la 15 milióne de locuitori. Ce? Nu póte? Ba dóra totu aru potea; dara manufacturele loru sunt si mai scumpe, si mai „prostu“ lucrate. Prostu? Da, adeca nu reu, dara nu finu si nu cu gustu, cu chic, cum dicu francesii. Preste acésta, professionistii nostri au capitalulu intreitu si inpatratu mai scumpu de càtu cei din alte tieri. Din acestea cause se impórta la noi cantitati enorme de manifacturi si fabricate straine; din contra, esportulu nostru este fòra asemenare mai pucinu. Càteva positiuni culese dela vami voru ilustrá totulu, In anulu adeca 1873 s'au importatu la noi din alte tieri:

	fl. v. a.
Manufacte din pensa, de	10,567.615
Manufacte de lana	36,754.645
Metasarii, haine facute si de luxu .	75,200.206
Tieseturi diverse	17,625.000
Pĭelarii si manuf. de piele . . .	15,444.460
Marfi de ferarii si otielu	26,503.728
Vase de portiellanu si de lutu . .	5,320.369
Marfi merunte (Kurzwaare) . . .	65,468.276
Sum'a importului numai din 8 positiuni	252,884.299

Din contra, esportulu din acestea tieri, din aceleasi positiuni, in acelasiu anu:

	fl. v. a.
Manufacte din pensa	1,521.756
Manufacte de lana	4,650.716
Metasarii, haine facute si de luxu .	8,859.435
Tieseturi diverse . . . . nimicu	— —
Pielarii si manuf. de piele . . .	3,895.435
Ferarii si otielarii	8,266.757
Portiellanu si vase de lutu . . .	142.531
Marfa merunta	4,507.570
Sum'a esportului numai .	31,844.200

Asia dara numai la acestea 8 positiuni Ungari'a si Transilvani'a perdù intr'unu singuru anu aprópe 221 milióne. Dara de unde mai au se pérda? Din economi'a de campu si din cea de vite, pe care unii venetici asiediati p'intre noi o combatu orbesce, fòra picu de pricepere.

Insemnati-ve bine valórea marfiloru de luxu, importate le noi: ca trece preste 75 de milióne florini!

Érasi scandale parlamentarie dualistice.

Pentru restabilirea ecuilibrului si a paritatei se inscenà unu micu dara caracteristicu scandalu si in camer'a deputatiloru din Vien'a, in siedinti'a din 18 l. c. La ordinea dilei era raportulu comissiunei bugetarie pentru indemnitatea ce avea se se dea ministeriului provisoriu pentru redicarea impositeloru pe primulu cuartalu alu anului 1879. Intre altii vorbi si deputatulu opositionalu Schönerer dicéndu;

„Eu n'am facutu nici odata opositiune platonica si amu refusatu totudéuna bugetulu acestui gubernu, care ne duce din trépta in trépta spre ruin'a finantiara. Gubernulu au adusu tréb'a asia departe, ca in provinciele nóstre germane nu se mai aude alta, decatu strigarea: De amu apartienea dejá odata Germaniei! (Contradiceri oragióse in intrég'a camera). Me rogu, acésta este o fapta necontestabila! (Cu voce ridicata).“ Poporatiunea germana esclama: De amu apartienea dejá odata Germaniei (Contradiceri oragióse reinnoite), pentru cá se scapamu in fine de Bosni'a si de aparatorii ei. Punctulu meu de vedere este: cá pana va mai durá acestu gubernu, se nu i se mai platésca nici unu inpositu, si cà déca ele totusi i se voru votá din partea parlamentului, poporatiunea — si acestea le vorbescu prin feréstr'a deschisa — se nu platésca inpositele, decatu numai cedendu mijlóceloru terorisatóre. (Oho! oho!). Mai intaiu de tóte in capulu gubernului avemu lipsa de caractere consecente, si eu speru, ca corón'a nu va fi asia reu consiliata, pentru-cá de nou se ne puna fatia in fatia cu aceiasi ministri. Negresitu, ca parlamentulu nu póte fi desculpatu de a nu fi complicele actualei situatiuni.“

„Asiu dori dara, cá corón'a se apelese la poporatiune si se dissólve camer'a deputatiloru, de si sciu, cà in poterea legei nóstre electorale nu va reusi nici-odata unu parlamentu, care se fia o espressiune fidela a sentimenteloru poporatiuniloru. In viitoriu, asia termina oratorulu, voiu dá concursulu meu numai acelui gubernu, care va luá in programulu seu revisiurea legei electorale pe bas'a cea mai larga.“

Caracteristicu si cá o ironia a sórtei se pare a fi inpregiurarea, cà din toti deputatii austriaci, cadiù sórtea asupra deputatului macedo-romanu Dumba, cá in calitatea sa de raportoru se respundia si se protestese in contra graveloru inputari ale deputatului Schönerer, ceea ce o si facù, constatandu, ca poporatiunea este fórte nemultiumita si ca sufere in mare gradu de miseria, si ca va fi chiaru possibilu cá acésta nemultiumire si miseria se mai crésca, de ce se ne ferésca D-dieu; dara cà cu tóte acestea austriaculu va remanea fidelu patriei sale (Aplause). De aceea se vede necessitatu a protestá in numele poporatiunei austriace in contra insinuatiuniloru lui Schönerer. (Aplause generale si prelungite).

A dou'a di dupa ce se petrecù acésta scena in camer'a deputatiloru din Vien'a, pe care o recomandamu cu totu inadinsulu seriósei atentiuni si reflessiuni a cetitoriloru nostri, in 19 l. c. se repetí unu nou scandalu in diet'a din B.-Pesta, provocatu si de astadata din partea cunoscutului deputatu Csanády si de catra insusi ministrulu-presiedinte Coloman Tisza.

La ordinea dilei se aflá desbaterea asupra proiectului de lege pentru inprumutulu de rente realisatu de fostulu ministru de finantie Colomar Széll.

Dupa ce deputatulu Ignatiu Helfy si Blasius Orbán refusara proiectulu in termini nici decum magulitori pentru gubernu, luà cuventulu:

Alecsandru Csanády declarandu, cà dejá cu alta ocasiune candu s'au desbatutu proiectulu de indemnitate si-au espusu motivele sale, pentruce nu póte avea incredere in gubernulu acesta. Din caus'a unoru „incidente cunoscute“, atuncea elu nu si-au potutu terminá espunerea sa, pentru ca i s'au luatu cuventulu. Cu tóte ca scie, ca arbitrarietatea maioritatii póte repeti si astadi acea procedere, nu repasiesce, ci va . . .

Presiedintele: Facu atentu pe onor. d. deputatu, ca nici unui oratoru nu i se ia cuventulu de catra maioritate, ci ca numai presiedintele este indreptatitu a face acésta in tenórea regulamentului casei. Me rogu a nu reveni asupra celoru petrecute, ci a remanea pre langa proiectulu pusu la ordinea dilei.

Alecsandru Csanády (continuandu): „Si-au inplinitu numai datori'a, candu au enumeratu faptele culpabile ale acestui gubernu, elu au datu espressiune sentimenteloru domnitóre ale poporatiune curatu magiare. (Sensatiune in drépt'a). Acestu ministeriu a desvoltatu o activitate cu multu mai perniciósa, de catu a fostu aceea a regimului lui Bach si Schmerling si mai perniciósa decatu a guberneloru deachiste, pe care actualulu ministru-presiedinte Tisza le au condamnatu de ataté-ori. Neavendu si actualulu proiectu altu scopu, decatu a mascá o noua violare a legei, elu ilu refusa, alaturanduse la parerea lui Helfy.

Ne mai fiindu inscrisu la cuventu nimenea, luà cuventulu.

Ministru-presiedinte Coloman Tisza, care dupa ce polemisésa pe lungu in contra lui Helfy, se intórce apoi la cele dise de Csanády si i respunde:

„Nu pentru prim'a óra mi se ofere ocasiunea se audiu facéndu-se comparari intre gubernele anteriore pe care eu le am combatutu si intre gubernulu actualu. Nu voiu respunde la acésta. Dara un'a totu trebue se observu (Se audimu!), ca aflandume in opositiune si crediendu de datorinti'a mea se atacu din candu in candu procederea gubernului, nu o am facutu dupa metodulu adoptatu acuma de catra onor. deputati. Incepe a veni in moda a se dice: tempulu lui Bach si alu lui Schmerling a fostu mai bunu cá celu actualu (Fàra indoiala! in steng'a estrema), cà atuncea domnea mai multa libertate si ca acuma legile sunt calcate in picióre.

Ei bine, intr'una au dreptate cei cari vorbescu asia; gubernele lui Bach si ale lui Schmerling n'au violatu legile unguresci, cà-ci adeca pentru ele nu esistau astfeliu de legi. Carui-i place o astfeliu de stare de lucruri, pe acela nu-lu invidiesu pentru gustulu seu; dara acelora, cari nu sunt multiumiti cu libertatea actuala, fia in pressa, fia in desbaterile camerei, ori pe ori ce altu terenu, acelora — firesce ca numai acelora — le asiu dori cá se guste numai 48 óre acea libertate (Ilaritate in drépt'a), apoi nu s'aru mai provocá la acele tempuri, chiaru si déca atuncea si-ar fi facutu visitele loru omagiale in costumu de gala stralucitoru si brodatu cu auru. (Ilaritate mare in drépt'a si strigari: „Candu Csanády calarea cá banderialistu inaintea trasurei regelui!“ Sgomotu mare in steng'a estrema.)

Alecsandru Csanády: „Iau cuventulu in cestiune personala. D. ministru-presiedinte Tisza a

aflatu cu cale a rupe din espunerea mea o frasa si a i dá o intrepretatiune falsa. Candu m'am provocatu la sistem'a lui Bach si Schmerling, n'am disu cà pe atuncea natiunea s'ar fi bucuratu de tempuri mai fericite cá acuma, ci am disu, cà in privinti'a morala (Sensatiune in drépt'a) natiunea nici pe tempurile sistemei lui Bach si Schmerling n'au suferitu asia multu, cá subtu actualulu gubernu arbitrariu. (Aprobari in steng'a estrema.)

In càtu privesce repetitele insulte (Ilaritate) ale ministrului-presiedinte, me simtiu deoblegatu a me justificá. Cà cele dise de d. Coloman Tisza nu corespundu adeverului — nu voiu se intrebuintiesu espressiunea „minciuna“, — me provocu la numerulu apparutu atuncea alu lui „Ellenór,“ in care se dice curatu, ca eu atuncea am cerutu de urgentia restabilirea constitutiunei si incoronarea regelui. Déca inse nici acésta nu va fi de ajunsu onor. d. ministru-presiedinte, atunci me provocu insusi la Majestatea Sa! (Ilaritate oragiósa in drépt'a). Dá, pentru-ca Majestatea Sa de siguru isi va mai aduce aminte de acea perióda, candu l'am rogatu pentru restabilirea constitutiunei.“

Dupa-ce mai vorbira deputatii Hegedüs si Ernest Simony in absenti'a a 141 deputati, proiectulu se admite la desbatere speciala cu o maioritate de 50, votandu 175 pentru si 125 contra.

Romani'a.

Proiectele de respunsu la discursulu tronului.

Proiectulu comissiunii Senatului.

Domniloru senatori.

Commissiunea alésa, pentru redactarea respunsului la mesagiulu tronului, si compusa din d-nii C. Bosianu, B. Boerescu, C. Cornescu, generalu Haralambie si suptscrisulu, are onóre a ve presentá urmatoriulu proiectu de respunsu, primitu si votatu in unanimitate de comissiunea d-vóstre.

Raportore, A. Giani.

Pré Inaltiate Dómne,

Senatulu a vediutu cu fericire restabilirea pacii generale, care pune si pe Romani'a in positiune de a se bucurá de bine-facetórele ei fructe.

Multiamita eroismului armatei nóstre, pe campulu de bataie, multiamita bravului si junelui ei capitanu, care, prin devotamentulu, abnegarea si valórea sa militara, cá si prin intielepciunea sa, si prin identificarea sa cu interesele si aspiratiunile natiunii, a sciutu se faca a se acoperi de gloria soldatulu romanu si se inprospetése vechia sa reputatiune si virtutile sale strabune, Romani'a a potutu esi cu onóre din crudele incercari ale resbelului trecutu, si a dobandi binele celu mai supremu, realisarea aspiratiuniloru sale seculare, justificate si legitimate prin drepturile sale stravechi, prin marirea sa trecuta, prin valórea si vitalitatea sa presenta, a dobandi, adeca, independintia sa politica.

Acestu bine supremu nu se póte, in adeveru, atribui unui singuru individu, séu catoru-va individi, ori chiaru unei singure generatiuni; elu este datoritu mai multoru generatiuni; elu este si fructulu operei tempului, combinatu cu cerintiele circumstantieloru. Déru generatiunea presenta este care l'a dusu la lumin'a sórelui; ea l'a proclamatu; ea i-a datu fiintia.

Si acei care, din tóta generatiunea presenta, au dreptu se fia mai meritorii si mai mandri de a vedé Romani'a recunoscuta independenta si intrata intre familiele stateloru europene, este armat'a romana, esti Maria Ta Regale, Augustulu ei siefu, bravulu ei capitanu.

In acésta ultima sessiune a legislaturei sale, permite Maria Ta, Senatului se proclame, inca odata, acestu adeveru, si se felicite, si se multiamésca armatei romane, felicitandu si multiamindu siefului ei supremu.

Precum voi v'ati facutu datori'a pe campulu de bataia, fi sicuru, Maria Ta, ca vomu sci si noi a face pe a nóstra, pe tempulu de pace, si a respunde astu-felu la asteptarile si la dorinti'a Mariei Tale.

Senatulu a vediutu cu o viua miltiamire, ca poporatiunile Dobrogei au sciutu se apreciese presenti'a Romaniloru in acea provincia, si se védi'a, ca drapelulu Romaniei nu este unu drapelu de cucerire, ci unu precursoru alu civilisatiunei, o garantie de ordine si de prosperitate.

Generatiunea presenta a facutu in adeveru multe si frumóse lucrari mari. Inse oper'a sa este departe inca de a fi terminata. Va sci, speramu, a se aretá demna de trecutulu seu, si a dobandi inca titluri la recunoscinti'a generatiuniloru viitóre si la laudele istoriei.

Independinti'a nóstra, fiinti'a nóstra cá statu absolutu suveranu, a fostu proclamata, a fostu recunoscuta de marile puteri europene. Trebuie acumu consolidata; trebuie a o pune in conditiuni de tarie, cu care se o ferimu de ori ce pericole; trebuie se mai scimu a trage si tóte folósele ce ne póte procurá nou'a nostra situatiune.

Vomu convinge, speramu, Maria Ta, prin actele nóstre, atatu pe marele poteri limitrofe, catu si pe tóte marele poteri europene, ca Romani'a idependenta este o garantia de ordine si de stabilitate in Orientu, si ca ea este si va fi demna, supt tóte privirile, de solicitudinea si de interesulu ce Europ'a 'i a aretatu.

Acésta va fi, credemu, celu mai elocentu midinlocu de a e sprimá recunoscinti'a nóstra mareloru poteri europene, pentru buna-vointia si pentru sprijinulu ce ne-au datu.

Nici activitatea nóstra, nici concursulu nostru, nu voru lipsi spre a ajunge unu asia scopu. Vomu sci, Prea Inaltiate Dómne, a calcá ori ce consideratiuni mici si secundare, a pune freu passiuniloru si a trece preste prejuditii, spre a ne radica la inaltimea cerintieloru situatiunei, si a inlesni astu-felu, in limit'a competintiei nóstre, lucrarea viitóreloru Camere de revisuire, care au se termine intr'unu modu definitivu ceia ce noi amu inceputu.

Tractatulu de la Berlinu, in partile sale, care ne privescu, se va potea astu-felu esecutá, cu lealitate si catu mai curendu. Articolele din Constitutiunea nóstra se voru pune in acordu cu acestu actu internationalu, si art. 7 dintr'ensa, care nu mai este de acordu cu principiele si luminele secolului, va trebui se dispara.

Cu modulu acesta, tienendu-se socotéla si de dificultatile, cá si de formele nóstre constitutionale interióre, si basati totudéuna pe bun'avointi'a si interesulu ce marele poteri europene ne au aretatu, speramu ca nu va trece multu tempu, pana candu, ori ce greutati disparendu, vomu potea vedea restatornicindu-se relatiunile diplomatice ale tutuloru poteriloru europene cu statulu romanu.

Potemu inca asicurá pe gubernulu Mariei Tale Regale ca vomu pune tóta activitatea, inteliginti'a si bun'avointi'a spre a esaminá, catu mai curendu, si cu maturitate, tóte proiectele de legi si mesurile ce gubernulu va crede ca suntu mai urgente si mai neaperate, pentru cá astu-felu se ne potemu conformá cu votulu anterioru alu Senatului, relativu la tempulu convocarei Camereloru de revisuire.

Celu din urma alu seu cuventu ce Senatulu adresésa Mariei Tale Regale, in ultim'a sa sessiune, nu póte fi de catu a ve esprimá inca odata devotamentulu si iubirea sa, si a ve incredintiá, ca Romanii pe tempulu lucrariloru loru pacifice, lucrari care aducu ordinea, prosperitatea, avuti'a, care intaresce libertatea si care le asicura cele mai bune relatiuni cu alte natiuni, care consolidésa in alte cuvinte, independinti'a loru politica, voru sci a se aretá totu atatu de demni, totu atatu de valorosi, dupe cum s'au aretatu pe tempulu de resbelu, pe tempi de grele sacrificii.

Ve uramu, Maria Ta, cá, inpreuna cu Maria Sa Dómn'a, August'a nóstra Suverana, se traiti ani multi si fericiti!

Proiectulu comissiunii Camerei.

Maria Ta,

Adunarea deputatiloru, incependu prim'a sa sessiune ordinara de la recunóscerea independintiei tierei de catre marele poteri europene, este fericita de a aduce omagiele sale si de a isi esprimá recunoscinti'a pentru credinti'a patriotica si pentru valórea militara, cu care Maria Ta, ca siefu alu statului si in capulu bravei nóstre armate, ai asicuratu independinti'a patriei si prestigiulu natiunii romane.

Situatiunea politica a statului romanu fiindu astufelu stabilita, tóta activitatea nationale póte acum se se indreptese spre desvoltarea si intarirea nóstra interióra.

Natiunea doresce se fia catu mai lunga si mai temeinica pacea ce s'ar asicurá prin sincer'a aplicare a tratatului din Berlinu, ea doresce intretienerea celoru mai bune relatiuni cu tóte poterile straine, si spera ca bine-voitorulu loru sprijinu nu 'i va lipsi.

Pentru statornicirea oficiale a relatiuniloru diplomatice dintre poterile europene si Romani'a, Adunarea deputatiloru a facutu si va face totu ce este de competinti'a sa. Ea este cu atatu mai doritóre de a-si inplini missiunea si de a lasá loculu Camereloru de revisuire, cu catu spera ca astu-felu se va inlaturá erórea profunda ce esista séu ca a esistatu vreodata in Romani'a intoleranti'a religiósa. Natiunea romana n'a fostu sfasiata de lupte religióse in nici o epoca a istoriei sale: pamentulu romanescu a fostu din contra adapostulu tutoru religiuniloru persecutate in alte state. Legile tierei nóstre n'au admisu niciodata neegalitatea politica intre Romani pentru causa de religiune.

Dispositiunea articolului 7 din Constitutiune, care oprea pe streinii de ritu necrestinu de a dobandi inpamentenire, n'a fostu de catu o mesura de ordine sociale si economica, dupa cum restrictiunea pusa Musulmaniloru prin vechile capitulatiuni cu Pórt'a, de a se stabili si de a avé temple pe pamentulu romanescu, nu era de catu o mesura de ordine politica.

Astadi inse, Romani'a, aflandu-se intr'o positiune politica bine definita, credemu ca si ultim'a restrictiune de asemenea natura, ce mai esista in Constitutiune, póte se dispara.

Camer'a se va sili déru a se rosti catu mai neintardiatu asupra inbunetatiriloru interióre urginte, aretate ei prin discursulu Mariei Tale, spre a pune de indata apoi tiér'a in positiune de a-si dá Camerele de revisuire a Constitutiunii.

Adunarea primesce cu fericire assicurarea, ca starea financieloru tierei, cu tóte greutatile si sacrificiele resbelului, este mai buna de catu era in ultimii ani de pace. Cumpetarea in chieltuieli pe de-o parte, sporirea veniturilor pe de alta, prin marirea avutiei generale, prin desvoltarea resurseloru tierei cu ajutoriulu unoru mesuri economice eficacie, voru avea neincetatu partea cea mai larga in activitatea representantiloru natiunii.

O situatiune financiara buna, pe langa lamurirea situatiunii nóstre politice cá statu europénu, ne va inlesni si mai multu calea inbunetatiriloru interióre.

Intre aceste inbunetatiri, acele ce se inpunu, cá unu interesu si o datoria nationale de prim'a ordine, suntu cele menite a radica poporatiunile nóstre rurale.

Camer'a a votatu mai multe dispositiuni si va mai completá sistem'a de legiuiri ce are de scopu acésta radicare.

Inproprietarirea insuratieiloru, astadi faptu inplinitu, este pentru poporatiunile rurale unu actu de dreptate si unu ajutoru poternicu, pe care representantii natiunii ilu constata cu o adanca multiamire.

Proiectele de lege pentru crutiarea paduriloru, pentru esploatarea mineloru, pentru grabnic'a unire a sistemei cailoru nóstre ferate cu Dobrogea si cu portulu nostru de mare, voru fi primite cu luarea aminte ce merita prin insemnatatea loru economica si nationala.

Camer'a a acordatu totudéuna cu grabire totu ce s'a cerutu pentru desvoltarea ostirii. Astadi mai multu de catu ori candu, dupa servitiele emininte aduse natiunii de brav'a sa armata, interesulu nationalu se unesce cu simtiementulu de recunoscintia, spre a ne indemná se damu o deosebita atentiune proiecteloru menite a realisá inbunatatiri in organisarea poterii nóstre armate.

Tendinti'a staruitóre a representatiunii nationale a fostu de a face cá justiti'a se fia in adeveru o potere independinte si astu-felu constituita, in catu se asicure statului echilibrulu neaperatu poteriloru lui, pentru sincer'a si regulat'a functionare a mecanismului constitutionalu, si se dea societatii tóte garantiele possibile de nepartinire. Ori-ce proiecte ale gubernului aru tinde la realisarea acestui scopu voru fi bine primite si seriosu studiate de Adunarea deputatiloru.

Instructiunea publica, care, chiaru in tempulu celei mai grele crise, n'a suferitu de reducerile bugetare inpuse tutoru celoru-l-alte servitie, isi are asicurata si acum tóta solicitudinea nóstra, ca-ci bas'a inbunatatiriloru si intaririi nóstre interióre este desvoltarea poteriloru intelectuale si morale ale natiunii.

Maria Ta,

Lucrandu in intielegere cu gubernulu pe campulu de activitate desemnata sessiunii actuale, Adunarea deputatiloru spera a face se inaintese rapede oper'a interióra, menita a completá si consolidá marea opera seversita a radicarii politice a statului nostru. Numai astufelu, poporulu romanu va probá intr'unu modu temeinicu vitalitatea lui si va face cá Europa se'lu considere cá unu ausiliaru neaperatu intereseloru si echilibrului ei.

Inplinindu-se acésta marétia missiune, cu acelasiu succesu cu care a fostu inceputa, istori'a va consemná pe cele mai frumóse pagine ale sale ca, supt aceeasi fericita domnia a lui Carolu I, Romani'a una de la gurele Dunarii pane la Portile-de-feru si de la Carpati pane la Marea-Négra, a fostu introdusa cu onóre in famili'a stateloru independinti ale Europei, si a facutu inlaintru unu pasu uriasiu pe calea prosperitatii si a civilisatiunii.

Se traiesci Maria Ta!

Se traiésca M. S. Dómn'a!

Raportore, Em. Costinescu.

(Coresp. privata.) Din incidentulu, ca Sabesienii nu au luatu parte la adunarea generala a Societatii pentru fondulu teatrului romanu tienuta in Alba-Iulia la 17 si 18 Novembre a. c. D. Dr. N. O. in „Observatoriulu“ Nru. 93 caracterisédia pre toti Sabesienii fóra esceptiune, „cà facu negotiuri separate, au bagatu miile in busunariu, spre detrimentulu Natiunei in genere, si alu scóleloru in specie, care nece odata n'au vediutu ajutoriulu materialu.“ — D. Dr. N. O. se esprime prea obiectivu, nu spune cine, dela cine, candu si cu ce ocasiune a bagatu miile in busunariu? Daca Dsa intielege alegerile deputatiloru la diet'a pestana, póte avé in càtuva dreptu, dá dicu numai in càtuva, pentrucà in Sabesiu sunt si barbati investiti cu dreptu de alegere, cari nu numai n'au bagatu unu cruceriu in busunariulu loru dela cineva, daru nece cà a votatu vreodata dela 1866 incóce pentru diet'a pestana.

Déca dara D. Dr. N. O. are cunoscintia deplina despre fapte de acestea intemplate, ar face cu multu mai bine se arete in publicu cu numele pre cei ce au bagatu miile in busunariu, cá se aiba si densii ocasiune de a se esculpá, natiunea séu publiculu de a'i judeca, si asia a se crutia cei nevinovati de inculparea nemeritata.*)

20/8 Decembre 1878.

Unu Sabesianu.

Sciri diverse.

— (Date biografice.) Spre completarea anuntiului despre incetarea din viatia a d. consiliariu I. Nicolau Dunca publicatu in Nr. 98 alu „Observatoriulu“ dupa „Resboiulu“, ne venira din parte competenta urmatóriele date biografice, pe care ne grabimu a le publicá la loculu acesta:

Repausatulu I. Nicolae Dunca a fostu fiiulu lui Ioanu Dunca fostu consiliariu la tribunalulu c. r. (k. k. Landesgericht) in Bucovin'a, veru primaru din frate cu D. Pavelu Dunca de Sajo, consiliariu r. gubernialu pensionatu din Sibiiu. — Ioanu Dunca fiiulu parochului gr. cath. Nicolau Dunca, dupa ce au absolvatu drepturile in Clusiu, a fostu tramisu de parintii sei, cari se bucurau de o stare materiala buna si aveau numai pe acelu fiiu, la Lemberg in capital'a Galitiei, unde au absolvatu cursulu de drepturi austriace, invetiandu si limbele german'a si polona, ajutatu fiindu de fostulu acolo consiliariu romanu transilvanénulu Budai. De acolo apoi a venitu in Bucovin'a la Cernauti si aplicandu-se la numitulu tribunalu, dupa unu servicíu scurtu, cá barbatu solidu si bine cultivatu fù denumitu de consiliariu. In calitatea acésta densulu se casatori luandu'si de socia pe o feciór'a din vechi'a familia boiarésca Gojanu, cu numele Zoitia, bine posessionata in Bucovin'a si Moldov'a, cu care a avutu 2 fii, pe I. Nicolau Dunca, acumu reposatulu si pe Stefanu, inca in viatia, carii ambii dupa ce au absolvatu studiele loru in Vien'a, au trecutu in Moldov'a, unde s'au asiediatu si casatorinduse au remasu dela Nicolae 2 fii Iuliu, actualu colonelu de artileria in armat'a romana si Nicolae actualu secretariu la consiliulu de ministrii si 3 fiice Clementin'a, Flor'a si Cassandr'a, tóte bine maritate.

---

*) Pre càtu scimu, alegatorii sabesieni potu se aiba càtu mai curendu ocasiune de a'si manifestá parerile loru politice, din causa cà deputatulu densiloru alesu in Augustu cá gubernementalu, a trecutu in opositiune, si se crede cà elu va aflá pe alegatorii sei demni celu pucinu de a'i intrebá, daca le convine si loru se combata pe ministeriulu Tisza. Asia a facutu de es. com. Péchy si altii. In càtu pentru pungi plini sau góle, fia de ajunsu cu neauditele scandale din dieta, cu revelatiunile si duellele de acolo.

Red.

Consiliariulu Ioanu dupa mórtea sociei sale Zoitia, casatorindu-se pentru a dou'a óra cu feciór'a Maria Boldescu din Broscouti, au mai avutu inca 2 fecióre, pe Ioan'a maritata Eiwas si Eugeni'a maritata dupa maiorulu c. r. Adolf de Begg, reposatu cá colonelu in Pilniz si unu fiiu Longinu, care se afla casatoritu in Galiti'a cu feciór'a Lang, posessionata in Isacof.

— (Invitare la Balulu Iuristiloru) ce se va aranjá in 1-ma Februarie st. n. 1889 in sal'a otelului „Imperatulu romanu“ in favórea reuniunei pentru ajutorarea ascultatoriloru de dreptu seraci dela acadamia regia din Sibiiu. Gabrielu Buday presiedintele com., Iuliu Thalmann vice-presiedintele com., Robert Simonis cassariulu com., N. Hossu membru com. — Pretiulu unui biletu de intrare 1 fl. 50 cr. (pentru familie anteiulu 1 fl. 50 cr. urmatórele 1 fl.) O loge mare 6 fl., un'a mica 4 fl. Bilete de intrare se potu aflá in 30, 31 Ianuariu si 1 Februariu a. c. dela 9—12 óre a. m. si dela 3—6 óre p. m. in librari'a Erediei lui Closius (strad'a Cisnadiei nrulu 13), ér in séra balului, la cassa. Oferte in favórea reuniunei se primescu cu multiamita, si se voru cvitá prin diare. — Inceputulu la 8 óre.

— (Decoratiunile „Elisabet'a“.) Ministrulu afaceriloru streine din Romani'a publica in „Monitoru“ unu „comunicatu“, prin care se face cunoscutu tuturoru dómneloru, care au contribuitu prin insemnate ofrande la alinarea suferintieloru ranitiloru romani si n'au primitu inca crucea comemorativa „Elisabet'a“, cà acésta intardiere a provenitu numai din caus'a intardierei raporturiloru si listeloru cerute de la autoritatile respective, si ca indata ce voru sosi acele raporturi, ministrulu va publicá prin „Monitoru“ numele tuturoru aceloru dómne.

— (Diariu ungurescu in Bucuresci.) Cunoscutulu romanofagu Ludovicu Vandory precum scrie elu lui „Kelet“ s'au reintorsu érasi la Bucuresci, pentru cá se continue publicarea diariului seu „Bukaresti hirado“, care din caus'a evenimenteloru bellice incetase de a mai appare. Acestu diaru pretinde se apere interesele magiare in Romani'a. Dara sunt ele óre amenintiate si din partea cui?

— (Noulu cabinetu italianu) s'a constituitu in modulu urmatoru: Depretis, ministru-presiedinte, ministru de interne si ad interim la esterne; Magliani, la finantie; Mezzanotte, la lucrarile publice; Cappino, la culte si instructiune publica; Maiorana, la comerciu si agricultura; Maze de la Roche, la resbelu; Fenacio, la marina si Taiani la justitie.

— (Disolvare.) Reuniunea studentiloru germani din Vien'a a fostu disolvatu prin decretu politienescu ddto. 12 l. c. din causa, ca dela inflintiarea ei a urmatu scopuri nationalu-politice periculóse pentru esistentia statului. Acésta reuniune a fostu infiintiata in 2 Decembre 1871. Numerulu totalu alu membriloru sei se urcá in anulu curentu la 1008 si adeca 39 membrii onorari, 59 esterni, 95 ajutatori, 14 partecipatori, 135 professori si 666 studenti. Din caus'a disolvarei acestei reuniuni cu tendintie pangermaniste in cercurile studentiloru germani din Vien'a domnesce o mare iritatiune si agitatiune a spiriteloru.

— („La Voce d'Italia“) este titlulu unui diaru italo-romanu, care appare in Bucuresci subtu directiunea d-lui Enrico Croce. Abonamentulu costa pe trei luni 6 franci; pe 6 luni 12 franci si pe unu anu 20 franci. Directiunea si Administratiunea se afla: Calea Victoriei 74, Bucuresci.

Literatura si recensiuni de carti.

(Urmare.)

„Probe de limb'a si literatur'a Tîganiloru din Romani'a,“ publicate de dr. Barbu Constantinescu. Bucuresci, tipografi'a societatiei academice romane. 1878 Form. 8-vo lexic: pagine 112 editiune eleganta, pretiulu 3 lei.

„N'au avutu altu lucru dn. profesoru si directoru B. Constantinescu, decàtu se se ocupe de limb'a tîganiloru si de literatur'a loru care nici nu esiste?“ Cu acésta intrebare amu fostu intempinati si noi in Bucuresci, indata dupa esirea la lumina a acestui studiu pré interesantu si anevoiosu. Tocma din contra, noi recunóscemu dlui Constantinescu unu mare merítu, pentru-cà afla de necessariu, dsa singuru, din mii de literati contemporani ai sei, a se supune la acea lucrare inpreunata cu greutati, de care numai acela 'si póte face órecare idea, care avuse ocasiune de a veni mai desu in contactu cu: Tîganimea. Dn. B. Constantinescu are inse o satisfactiune stralucita intru inpregiurarea, ca istorici si filologii europeni si anume toti orientalistii adunati la Florenti'a primira cartea dsale cu bucuria si cu recunoscinti'a meritata. Daca europenii dîcu despre evrei, cà acestu poporu este una mumia viia, adusa din Egiptu inainte cu 4—5 mii de ani si conservata pàna in dio'a de astadi, apoi despre poporulu tîganescu se póte dice cu acelasiu dreptu, cà elu este una carte inchisa si sigilata, in care nu e nici-o fóia, nici-o pagina scrisa.

De unde au venitu tîganii in Europ'a?

Éca intrebare grea, la care au remasu datori cu respunsu toti istoricii si ethnologii pana in diu'a de astadi. Conjecturi cate vrei, date positive fórte pucine. Dn. B. Constantinescu dice in introducerea cartiei sale, cà publicandu acestea probe de literatur'a tîganiloru din Romani'a, au avutu in vedere interesulu loru lingvisticu si chiaru antropologicu. In càtu pentru partea istorica, auctorulu sustiene cu Fr. Miklosich, A. F. Pott, Ascoli, Paul Bataillard, Mich. Cogalnicénu (1837), J. A Vaillant, cà tîganii au venitu in tierile romanesci din Indi'a, éra nu din Egiptu cumu tîne lumea. Dara candu si pe unde? Prin Russi'a, sau preste Asi'a mica prin imperiulu romanobizantinu? Cumu si candu au ajunsu tîganulu cá se'si dea nume de romani, cá si greculu Romeos? Dn. C. publica aci 75 de cantece si 15 basmuri (naratiuni, fabule) tîganesci, traduse totuodata in romanesce si anume cantecele insocite de mai multe adnotatiuni philologice. Colectiunea e facuta din gur'a diverseloru classe de tîgani, cate inca n'au apucatu a'si perde limb'a, precum ricinearîtiko (ursari), laiașisko (laiesiesci), cacavearisco (caldaresci), tismanarisco (tismanaresci), netotisco (netotiesci, goli) etc. Amesteculu de cuvente romanesci in cantecele tîganiloru este asemenea interesantu. Totu asia este la loculu seu intrebarea: Cà ce influentia a potutu se aiba multimea de tigani locuitori in acestea tieri, asupra economiei domestice, inca si asupra caracterului nationale, romanescu, ungurescu etc. Daca de es. inainte numai cu 100 ani ar fi scosu cineva pe toti tîganii din Daci'a si Panoni'a, càti fauri, caldarari, cîurari, lingurari, musicanti, femei spoitórie, spalatórie si precupetie de haine, si chiaru càti furi si cate femei descantatórie si vrajitórie aru fi mai remasu in tiéra? Poporulu magiaru (nu vorbimu aci de aristocratia) fòra tîgani nu aru avea nici-o musica instrumentale, éra poporulu romanescu ar fi remasu cu fluierulu si cu cimpoiulu seu italianu.

Philologii cunoscu multa asemenare intre dialectele tîganesci de pe la noi si intre a le unoru popóra moderne din Indi'a orientale; in acésta directiune se si face studiu comparativu*). In totu casulu, esteriorulu tîganiloru sémene de minune cu alu unoru popóra din Indi'a. Se mai observa, cà dialectele tîganiloru din Romani'a diferu intre sine catuva, mai multu inse de ale tiganiloru unguro-transilvani.

Nu toti lectorii nostrii voru avea ocasiune de a'si castigá cartea, a carei recensiune facemu; asia pentru cei cari simtu óresicare placere la acestu studiu ethnologicu, reproducemu cu tóta angustimea spatiului, unu cantecu scurtu tîganescu cá specimine de limb'a tîganésca din Munteni'a, decopiatu intocma cu orthographi'a cumu a crediutu dn. C. cà corespunde limbei tîganesci.

(Lăiasîsca)	(Laiesiescu)
Dévla, na mai mandár ma	Dómne, nu mai me omorî,
T'ankalá-ma pă koi ce ár,	De me scóte pe acea érba,
Pă koi harori șukár	Pe acea valcica frumósa.
But țărurea si anzardé;	Multe corturi sunt intinse,
Numai koi țar maskarál	Numai acelu cortu din mijlocu
But si anzardi șukár	Multu este intinsu frumosu.
Pala láte kon besél?	Dupa densulu cine siede?

— „Colectiune de poesii vechi.“ Cantece vechi ale poporului romanu. Din psalmii lui Dositheiu mitropolitulu. Culegere din poesiile Vacarescilloru. I. Baracu. C. Inache. Parisu Momuleanu si Beldimanu. Bucuresci 1878. Formt 8-vo, 215 pagine. Pretiulu numai 50 de bani, in càtu abia potu esi spesele tipariului.

Dara societatea cu ale carei spese s'a tiparitu acésta carte, a venitu la ide'a patriotica de a sacrificá din fondurile sale inadinsu, fòra nici-unu scopu de castigu materiale. (Intre noi fia disu, meritulu principale este ací alu dlui Moscu Ascher). Pentru philologi recomendamu psalmii, in cari afli cuvente si forme gramaticali, de care fugu reactionarii moderni, de es. siediumu, plansemu, feci, au faptu, invetiu (in locu de obiceiu, naravu), cumplitu (in locu de grozavu), óra (ceasu), lance simcelósa, genune (primejde), sugarii (pruncii mici,) dela sóre lucóre cu radia etc.

—„Cursu elementaru de Igiena pentru scólele secundare, conformu programei oficiale. Traducere dupa Henri Perrustel, de C. S. N.— Bucuresci 1878. f. 8-vo micu (Pretiu 2 lei.)

Ací se vedeti „sistema mixta,“ gramatica si orthographia de bunu placu! Clima si climatu, lectie si lectiune, genit. igieni, dili, fisici, bóli, influinti etc. in locu de igienei, dilei, fisicei, bólei, influintiei; *u* finale candu stersu, candu pusu; traiu si apoi traescu (fòra i); sânu, si senu, in locu de sinu (sinus), dupu-ce ati adoptatu si insinuarea, éra nu insanuare; — abundența si abundanța in acelasiu aliniatu; au nu diceti si dv. unda, apele au inundatu campiile, éra nu inundetu? inoire, inoitu; in si nou, au nu sunt ací doi *n*! — Diferintia fórte de periculósa: De unde vine aici acelu de? Masila, de ce nu curatu romanesce masea? Imbiba, de ce nu sbea, suge. Dara despre jocarii de acestea cu limb'a, vomu avea ocasiune de a conversá mai desu.

(Va urmá.)

*) A se vedé si publicatiunile dlui B. Constantinescu din Column'a lui Traianu 1877 Nr. 10 et 11.

Cursulu moneteloru in val. austr.

Vien'a, 21 Decembre

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.60 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.35 „
Imperialu rusescu	„	9.30 „
Moneta germana de 100 marce	„	57.80 „
Sovereigns englesi	„	12.— „
Lira turcésca	„	11.— „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	100.05 „

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

20 Decembre.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	l.	100.25 b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„	103.— „
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	„	97.— „
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	„	94.75 „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	„	87.— „
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„	98.— „
Fondulu de pensiuni (per 300 l. a.) cu 10%	„	180.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„	32.90 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„	85.— „
Daci'a, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„	185.— „
Romani'a. Compania de asecur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„	78.— „

Deja in 16 si 17 Ianuarie

va avea locu tragerea a 86 Loterie a tierei ducale de Braunschweig, atatu de bogata in castiguri, concessionata de statu si garantata. In scurtulu tempu de aprópe 6 luni vinu de a se decide 45,000 castiguri si unu premiu in sum'a totala de

11 milióne 150,000 franci,

intre cari se afla urmatórele castiguri si adeca in casulu celu mai favorabilu

= 450,000 marce =

mai departe

1 à 300,000	1 à 25,000	61 à 5000
1 à 150,000	5 à 20,000	6 à 4000
1 à 100,000	12 à 15,000	107 à 3000
1 à 60,000	22 à 10,000	213 à 2000
3 à 40,000	2 à 8,000	523 à 1000
3 à 30,000	4 à 6,000	etc. etc.

Precum s'au ficsatu de catra gubernulu ducalu pretiulu pentru classa I este;

1 intregu losu originalu 20 franci
1 jumetate „ „ 10 „
1 patraru „ „ 5 „

Aceste losuri eu le espedesu promtu, tramitiendumi-se pretiulu loru in auru, note, timbre postale etc. Ori-ce comanda fie ea ori catu de mica va fi efectuata promptu si catu mai bine si voiu alaturá gratis pre langa ori-ce comanda planulu oficiosu publicatu din partea Directiunei Loteriei ducale, precum voiu tramite catu mai in graba si banii castigati si resultatulu obtienutu dupa ce se va fi facutu tragerea.

Firm'a mea, ce esista deja de 26 ani se bucura de unu norocu deosebitu, de órece a'ara de multe alte castiguri mari, conformu probeloru oficióse dela 1871 in colect'a mea principala au cadiutu de trei ori premiulu de **254,000, 183,000, 182,400,** si in a 85-ea loterie terminata acum de curendu am platitu mai multe „Castiguri principale“ in Romani'a. Me simtiu deci indreptatitu a consideră colectur'a mea de recomandata cá cea mai **norocósa** si invitu a mi se tramite comande catu mai curendu, cu atatu mai vertosu ca numerulu losuriloru este marginitu. Se se grabésca deci ori cine a partecipá la acésta loterie mare si bogata de castiguri.

J. Dammann,
colectorulu principalu autorisatu de catra gubernulu ducalu.
Hamburg, 43 Zeughausmarkt.

(55) 3—6

Morburi de pieptu si plumani

de ori-ce natura se curéza siguru prin

Allopulu de plante Schneeberg a l. Wilhelm

pregatitu dupa prescrierea medicului, si se capeta de la **Franz Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen.** Suculu acest'a s'a doveditu de bunu pentru dorerile de **grumazu** si **pieptu, grippa, ragusiéla, tusa** si **trógna.** Multi cumperatori marturisescu, ca numai sucului acestui-a au a-si multiumí somnulu placutu.

Escellentu este suculu acest'a, cá preservativa pe **tempu negurosu si aspru.**

In urm'a gustului fórte placutu copiiloru este folositoriu, celui-ce sufere de plumani inse, o trebuintia; cantaretieloru si oratoriloru cont'ra vocei inchise séu ragusite, unu midilocu necesariu.

Multime de atestate confirma cele de susu: Cea mai clara dovéda despre effectulu extraordinariu alu acestui sucu este, ca cons. de curte de d. prof. Oppolzer, rectorulu magn. la universitatea c. r. din Vien'a, ilu folosesce cu celu mai bunu succesu in spitalu, precumu si la persóne private.

Asemene s'a aflatu recomandabilu si s'a prescrisu adese suculu acesta de multi alti medici indigeni si din strainatate.

Pentru dovedirea celoru afirmate reproducemu urmatórele scrisori recunoscutóre:

Testimoniu.

Fiiulu meu de siese ani Franciscu a suferitu optu septemani in tusa magarésca in asia mesura, in càtu me temeam cà nu cumu-va se se innece; intru ace'a a slabitu cu totulu si a fostu atâtu de debilu, in càtu abia stá pre petióre. Atunci mi-s'a recomendatu allopulu de plante de Schneeberg, si multiamita acestui midilocu minunatu, indata dupa iutrebuintiarea primei sticle a mai incetatu tus'a, dupa a dou'a sticla cautá bene afora copilulu, a venitu la potere si de atunci e deplinu sanetosu. — Si fetiorulu meu celu mai mare a scapatu in câtev'a dile, prein midiloculu acest'a, de o tus'a mare si ragusiéla.

Deci cu multiamita sincera estradau acestu testimoniu, pentru curarea rapede si miraculósa a copiiloru mei si dorescu cá acestu midilocu se devina cunoscutu si folositu in tóte partîle prein omenimea suferinda.

Flatz, 6. Martiu 1855.

Anton Just. **Laurentiu Scheibenreif,** primariu.

Onorate Domnule!

Te rogu a-mi mai tramite càtu mai in graba inca 4 sticle dein renumitulu D-tale Allopu de planta, dupa folosirea aloru 2 sticle aflu cà dorerea de pieptu si gutu, pre cumu si respiratiunea scurta se micsioréza pre di ce merge, pentru ace'a me adresezu astadata de a dreptulu la D-Ta, in sperarea de a capatá dein celu mai prospetu. Acludu 5 fl. m. c.

Cu tóta stim'a se subsémna

Heinrich Bock, chirurgu.

Münchret langa Ostrang, 23. Febr. 1859.

Testimoniu medicale.

Allopulu de plante Schneeberg este unu medicamentu fórte usiuratoriu pentru doreri de pieptu, asthma, hectica, tusa, cataru, si este de recomandatu in casuri de astfeliu de bóle.

Hohenmauth, 25. Ian. 1858. Dr. **Feschl.**

D-lui **L. Cantily,** apotecar in Graz.

Onor. Dle! Folosindu in desiertu diferite midilóce pentru dorerea de pieptu, de carea suferiam greu de 2 ani, am cercatu si cu o butelia de allopulu de plante Schneeberg anunciatu de d-ta, care se póte recomandá pe siguru la toti hecticii; pentru-ca, dupa intrebuintiarea celui d'antaiu exemplariu amu sentîtu usiorare, si dupa-ce am mai cercatu cu 2 sticle din acésta medicina minunata, sanetatea mi se restaurà pe deplinu. Multiamindu-si Dlu meu, din tóta ânim'a, remanu alu D-tale servitoriu cu totu obligatu

Graz, 3. Febr. 1857. **W. J. Pock.**

Domnulu meu! (21) 28

Dupa ce prin intrebuintiarea allopului d-tale amu scapatu cu totulu de tusea mea si de ragusiél'a impreunata cu aceea, de care suferisem septemani si totu odata in urmarea binefacutóreloru resultate ale acestui allopu minunatu de plante miam recastigatu si vocea de mai nainte, me sentiu fórte oblegatu a' Ti multiami din tóta anim'a pentru acésta inventiune salutaria, cum si a recomanda acésta medicina probata, dupa a mea convictiune, la toti càti suferu de pieptu si mai vertosu cantaretiloru. Cu perfecta stima

Peisching, 25 Juniu 1857. **Joanu Bauer.** docente.

Informatiunea despre folosire se alatura la fia-care sticla. Pretiulu unei sticle 1 fl. 25 cr. v. a. Pachetarea se computa cu 20 cr.

Depositulu principale la Franciscu Wilhelm apotecariu in Neunkirchen.

Allopulu de plante genuinu se mai afla in
Sabiiu: Friedrich Thalmayer, comerciante.
Aradu: F. Tones & Comp.
Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu.
Alba-Julia, Juliu Fröhlich, apotecariu.
Clusiu: Ed. Valentini, apotecariu.
Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu.
Sighisiór'a: J. B. Teutsch, comerciante.

Editoru si redactoru respons. **G. Baritiu** in Sibiiu.

Tipariulu lui **W. Krafft** in Sibiiu.